

Αθλητικοί Προσανατολισμοί Αθλητών
της Καλαθοσφαίρισης με Καρότσι από τη Θεσσαλία

Λεοντίτση Αθηνά

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΤΕΦΑΑ-Τρίκαλα

Υπεύθυνος Καθηγητής: Σκορδίλης Μανώλης

Ιούνιος 2001

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 590 / 1

Ημερ. Εισ.: 28 - 06 - 2001

Δωρεά: _____

Ταξιδετικός Κωδικός: ΠΤ - ΤΕΦΑΑ

2001

ΛΕΟ

Περιεχόμενα

	Σελίδα
Περίληψη	02
Εισαγωγή-Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας	03
Μέθοδος	11
Διαδικασία	11
Συμμετέχοντες	12
Ερευνητικό Εργαλείο	12
Στατιστική Ανάλυση	13
Αποτελέσματα-Συζήτηση	13
Βιβλιογραφία	18
Πίνακας 1	21
Σχήμα 1	22
Σχήμα 2	23
Σχήμα 3	24
Σχήμα 4	25
Σχήμα 5	26
Σχήμα 6	27
Σχήμα 7	28
Σχήμα 8	29

Περίληψη

Εξετάστηκαν οι αθλητικοί προσανατολισμοί αθλητών της καλαθοσφαίρισης με καρότσι από τη Θεσσαλία. Χρησιμοποιήθηκε το Ερωτηματολόγιο Αθλητικών Προσανατολισμών (Sport Orientation Questionnaire, SOQ) (Gill & Deeter, 1988). Το SOQ χωρίζεται στους τρεις παράγοντες: α) ανταγωνιστικότητα-competitiveness, β) προδιάθεση για νίκη-win orientation και γ) προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων-goal orientation. Εξετάστηκαν συνολικά 18 αθλητές και 1 αθλήτρια από τρεις ομάδες (Τρίκαλα, Καρδίτσα και Λάρισα). Οι απαντήσεις των 19 συμμετεχόντων αναλύθηκαν συνολικά. Βρέθηκε ότι αθλητές των τριών ομάδων παρουσίαζαν υψηλή ανταγωνιστικότητα, προδιάθεση για νίκη και προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων. Στο μέλλον προτείνεται η εξέταση των αθλητικών προσανατολισμών αθλητών της καλαθοσφαίρισης με καρότσι από όλη την Ελλάδα.

Αθλητικοί Προσανατολισμοί Αθλητών
της Καλαθοσφαίρισης με Καρότσι από τη Θεσσαλία

Εισαγωγή-Ανασκόπηση της Βιβλιογραφίας

Οι Gill και Deeter (1988) δημιούργησαν το Ερωτηματολόγιο Αθλητικών Προσανατολισμών (Sport Orientation Questionnaire, SOQ). Η θεωρία των κινήτρων επιτυχίας χρησιμοποιήθηκε στο σχηματισμό του ερωτηματολογίου. Γενικότερα, κίνητρο επιτυχίας χαρακτηρίστηκε από τους ερευνητές η ικανότητα του/της αθλουμένου/ης να βιώσει θετικά συναισθήματα σε διαφορετικές συνθήκες στον αθλητισμό, (General Achievement Motivation is widely recognized as a capacity to experience pride in accomplishment or a disposition to strive for success across varied achievement situations and standards)(p. 191).

Το SOQ (Gill & Deeter, 1988) είναι πολυδιάστατο ερευνητικό εργαλείο, με τρεις παράγοντες (factors), που μετράει την προδιάθεση για: α) ανταγωνιστικότητα (competitiveness), β) προδιάθεση για κατάκτηση νίκης (win orientation) και γ) προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων (goal orientation) μέσα από την συμμετοχή στον αθλητισμό. Οι ερευνητές όρισαν την ανταγωνιστικότητα (1ος παράγοντας) σαν την προδιάθεση για επιτυχία μέσα από την σύγκριση των αθλητών με κάποιες σταθερές αξίες (Competitiveness was defined as the tendency to strive for satisfaction when comparing with standards of excellence in the presence of evaluators in sport)(p. 191). Προδιάθεση για κατάκτηση νίκης (2ος παράγοντας) ορίστηκε η επιθυμία για νίκη σε ανταγωνιστικές

συνθήκες στον αθλητισμό (The desire to win in interpersonal competition in sport) (p. 195). Η επιθυμία για κατάκτηση προσωπικών στόχων μέσα από την συμμετοχή στον αθλητισμό αποτέλεσε τον 3ο παράγοντα (The desire to reach personal goals in sport) (p. 195).

Ο Skordilis (1995) εξέτασε τους αθλητικούς προσανατολισμούς αθλητών της καλαθοσφαίρισης με και χωρίς καρότσι. Εξετάστηκαν συνολικά 31 αθλητές με καρότσι και 31 αθλητές χωρίς καρότσι από τις ΗΠΑ. Τα αποτελέσματα έδειξαν υψηλότερη ανταγωνιστικότητα και προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων στους αθλητές με καρότσι. Οι δύο ομάδες αθλητών, με και χωρίς καρότσι, δεν είχαν διαφορές μεταξύ τους στην προδιάθεση για κατάκτηση νίκης μέσα από τη συμμετοχή τους στον αθλητισμό.

Οι Zoerink και Wilson (1995) εξέτασαν τους αθλητικούς προσανατολισμούς αθλητών με νοητική καθυστέρηση (NK). Σκοπός της έρευνας ήταν: α) να καθοριστούν η ανταγωνιστικότητα, προδιάθεση για νίκη και ο καθορισμός στόχων σε ανταγωνιστικές καταστάσεις ομαδικών αθλημάτων και β) να εξερευνηθούν οι διαφορές μεταξύ αθλητών και αθλητριών με NK με τους αντίστοιχους αθλητές χωρίς NK.

Οι Zoerink και Wilson (1995) εξέτασαν 402 άτομα. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το Ερωτηματολόγιο για τον Αθλητικό Προσανατολισμό (Sport Orientation Questionnaire - Form B, Gill & Deeter, 1988). Από τους 402 συνολικά εξεταζόμενους, οι 288 ήταν αθλητές και αθλήτριες με NK που συμμετείχαν σε ομαδικά

αθλήματα στη διεθνή Ειδική Ολυμπιάδα (International Special Olympic Games) το 1991. Οι εξεταζόμενοι με ΝΚ συγκρίθηκαν με 114 πανεπιστημιακούς αθλητές σε ομαδικά αθλήματα χωρίς ΝΚ

Οι Zoerink και Wilson (1995) κατέληξαν ότι: α) οι αθλητές με ΝΚ θεωρούσαν τους εαυτούς τους πιο ανταγωνιστικούς από τις αθλήτριες με ΝΚ, β) οι αθλητές με ΝΚ ήταν πιο ανταγωνιστικοί από τους πανεπιστημιακούς αθλητές χωρίς ΝΚ και γ) οι αθλητές χωρίς ΝΚ θεωρούσαν τη νίκη πιο σημαντική από τους αθλητές με ΝΚ. Οι ερευνητές κατέληξαν ότι τα ομαδικά αθλήματα επιτρέπουν στους αθλητές με ΝΚ να βιώσουν επιτυχία μέσα από τη συμμετοχή.

Οι Martin, Adams-Mushett και Smith (1995) εξέτασαν την αθλητική ταυτότητα και τους αθλητικούς προσανατολισμούς εφήβων κολυμβητών με κινητικές αναπηρίες. Εξετάστηκαν 57 κολυμβητές με αναπηρίες. Οι εξεταζόμενοι (27 γυναίκες και 30 άνδρες) παρουσίαζαν εγκεφαλική παράλυση (N = 24), ακρωτηριασμούς (N = 13), παραπληγίες (N = 13) και les autres (N = 7). Οι έφηβοι κολυμβητές αντιπροσώπευαν τις Εθνικές Ομάδες της Αγγλίας (N = 9), Ιρλανδίας (N = 15), Σκοτίας (N = 19), ΗΠΑ (N = 12) και Ουαλίας (N = 2).

Οι Martin και συνεργάτες (1995) χρησιμοποίησαν το ερωτηματολόγιο: α) της Αθλητικής Ταυτότητας (Athletic Identity Measurement Scale, AIMS) (Martin και συνεργάτες, 1994) και β) των Αθλητικών Προσανατολισμών (Sport Orientation Questionnaire, SOQ) (Gill & Deeter, 1988). Το AIMS περιέχει τέσσερις παράγοντες (προσωπική ταυτότητα, κοινωνική ταυτότητα, αποκλειστικότητα και αρνητική επίδραση) και το SOQ περιέχει

τρεις παράγοντες (ανταγωνιστικότητα, προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων και προδιάθεση για νίκη).

Οι Martin και συνεργάτες (1995) βρήκαν ότι οι έφηβοι κολυμβητές με αναπηρίες είχαν: α) ταυτιστεί με τον αθλητικό τους ρόλο, β) θέληση να κατακτήσουν τους ανταγωνιστικούς τους στόχους και γ) πιθανότητα να παρουσιάσουν συναισθηματικά προβλήματα όταν δε μπορούσαν να ανταγωνιστούν σε αθλητικές συναντήσεις. Οι ερευνητές κατέληξαν ότι οι έφηβοι κολυμβητές με αναπηρίες έχουν ισχυρή αθλητική ταυτότητα και ο αθλητισμός είναι σημαντικός για τη ζωή τους.

Οι Henschen, Horvat και French (1984) σύγκριναν το ψυχολογικό προφίλ αθλητών σε καρότσι. Εξετάστηκαν ενήλικες άνδρες αθλητές που αγωνίζονταν στο στίβο. Οι Henschen και συνεργάτες (1984) μέτρησαν: α) το προφίλ της διάθεσης (Profile of Mood State) (POMS; McNair, Lorr & Droppleman, 1971) και β) τη χαρακτηριστική κατάσταση ανησυχίας (State-Trait Anxiety Inventory) (STAI; Spielberger και συνεργάτες, 1967).

Οι Henschen και συνεργάτες (1984) εξέτασαν 33 αθλητές που συμμετείχαν σε μία συνάντηση στίβου με καρότσι τον Απρίλιο του 1983. Οι αθλητές ήταν ηλικίας από 18 ως 35 ετών με ποικίλες παθήσεις, όπως τραυματισμούς στη σπονδυλική στήλη, πολιομυελίτιδα, ακρωτηριασμούς, κλπ.

Οι Henschen και συνεργάτες (1984) βρήκαν πως οι αθλητές σε καρότσι έδειξαν ένα προφίλ παρόμοιο με αυτό των αθλητών χωρίς καρότσι. Τα αποτελέσματα αυτά πιθανόν να επηρεάζονταν από τους αμυντικούς μηχανισμούς, που μπορεί να ανέπτυξαν οι

αθλητές σε καρότσι λόγω του τραυματισμού τους, επηρεασμένοι συχνά και από τη φαρμακευτική αγωγή στη οποία υποβάλλονταν. Επανάληψη της έρευνας με μεγαλύτερο δείγμα συμμετεχόντων θα επιβεβαίωνε το παρόμοιο αθλητικό προφίλ των αθλητών της καλαθοσφαίρισης με και χωρίς καρότσι.

Οι White και Duda (1993) εξέτασαν τους αθλητικούς στόχους και αντιλήψεις 59 εφήβων αθλητών και αθλητριών με κινητικά προβλήματα. Εξετάστηκαν 52 αθλητές μέσου όρου ηλικίας 15,6 ετών (TA = $\pm$ 3,3 έτη) και 7 αθλήτριες μέσου όρου ηλικίας 16,3 ετών (TA = $\pm$ 1,3 έτη) με κινητικά προβλήματα από το Quebec του Καναδά. Οι αθλητές συμπλήρωσαν το TEOSQ (Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire; Duda, 1989). Οι συμμετέχοντες αγωνίζονταν στην καλαθοσφαίριση με καρότσι, αφιέρωναν περίπου πέντε (5) ώρες την εβδομάδα στην προπόνηση και συμμετείχαν σε οργανωμένη καλαθοσφαίριση από 1 έως 10 έτη (MO = 4,5 έτη). Το 78% των συμμετεχόντων είχαν γεννηθεί με την αναπηρία. Χρησιμοποιώντας την κλίμακα ταξινόμησης αθλητών της διεθνούς ομοσπονδίας Βόρειου Αμερικής της καλαθοσφαίρισης σε καρότσι, οι εξεταζόμενοι χωρίζονταν σε: α) επίπεδο I (Class I) με συμμετοχή 22 αθλητών (34,4%), β) επίπεδο II (Class II) με συμμετοχή 14 αθλητών (21,8%) και γ) επίπεδο III (Class III) με συμμετοχή 28 αθλητών (43,8%).

Οι White και Duda (1993) βρήκαν ότι οι αθλητές με καρότσι θέτουν στόχους στον αθλητισμό για την επιτυχία μέσα: α) από την κατάκτηση προσωπικών στόχων και β) από την επικράτηση απέναντι στους αντιπάλους. Οι ερευνητές δήλωσαν ότι χρειάζεται

επανάληψη της έρευνας με μεγαλύτερο δείγμα αθλητών της καλαθοσφαίρισης σε καρότσι. Οι διαφορές στους αθλητικούς στόχους και αντιλήψεις, ανάλογα με: α) το φύλο, β) την ηλικία και γ) το άθλημα είναι χρήσιμο να εξεταστούν στο μέλλον.

Οι Henschen, Horvat και Roswal (1992) εξέτασαν το ψυχολογικό προφίλ των αθλητών καλαθοσφαίρισης σε καρότσι στις ΗΠΑ. Σκοπός της έρευνας ήταν να συγκρίνει επιλεγμένα ψυχολογικά χαρακτηριστικά μεταξύ κορυφαίων αθλητών με κινητικές αναπηρίες που: α) επιλέχθηκαν για να συμμετέχουν στην εθνική ομάδα καλαθοσφαίρισης των ΗΠΑ για την Παραολυμπιάδα στη Σεούλ και β) δεν επιλέχθηκαν για να συμμετέχουν. Ένας δευτερεύον σκοπός της έρευνας ήταν να καθοριστεί αν τα επιλεγμένα ψυχολογικά χαρακτηριστικά των αθλητών που εξετάστηκαν αλλάζουν ή παραμένουν σταθερά.

Οι Henschen και συνεργάτες (1992), εξέτασαν 24 αθλητές από τους οποίους οι 9 επιλέχθηκαν για την Παραολυμπιάδα και οι 15 δεν επιλέχθηκαν. Οι αθλητές συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο με προσωπικές ερωτήσεις και άλλα 4 ερευνητικά εργαλεία: α) POMS (McNair, Lorr & Droppleman, 1971), β) STAI (Spielberger και συνεργάτες, 1967), γ) TSCS (Tennessee Self-Concept Scale) και δ) AM (Achievement Motivation Scale Environments) (Rushall & Fox, 1980).

Οι Henschen και συνεργάτες (1992) βρήκαν ότι οι αθλητές που επιλέχθηκαν για την ομάδα, είχαν λιγότερη ένταση (tension) και θυμό (anger) από αυτούς που δεν επιλέχθηκαν. Οι επιλεγμένοι για την ομάδα αθλητές, ήταν επίσης λιγότερο

κριτικοί με τους εαυτούς τους και λιγότερο αγχωμένοι όσο πλησίαζε η Παραολυμπιάδα. Οι υπεύθυνοι προπονητές για την Παραολυμπιακή ομάδα των ΗΠΑ, διάλεξαν τους αθλητές με τα καλύτερα ψυχολογικά χαρακτηριστικά και αθλητικές επιδόσεις στην καλαθοσφαίριση.

Οι Κοσμά, Καρτερολιώτης και Παπαθωμόπουλος (1998) εξέτασαν τις διαφορές μεταξύ αθλητών και αθλητριών στον αθλητικό προσανατολισμό. Χρησιμοποιήθηκαν: α) το Ερωτηματολόγιο Αθλητικού Προσανατολισμού (SQQ) και β) το Ερωτηματολόγιο Αγωνιστικού Άγχους Προδιάθεσης.

Οι Κοσμά και συνεργάτες (1998) εξέτασαν 271 φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Τ.Ε.Φ.Α.Α.) που συμμετείχαν εθελοντικά. Οι συμμετέχοντες χωρίζονταν σε 134 αθλητές εν ενεργεία και 137 μη αθλητές.

Οι Κοσμά και συνεργάτες (1998) κατέληξαν ότι υπήρχαν: α) σημαντικές διαφορές μεταξύ αθλητών και μη αθλητών φοιτητών και β) διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα. Οι διαφορές ήταν σχετικές με την αγωνιστικότητα, τη νίκη και το άγχος προδιάθεσης. Υπήρχαν ακόμα διαφορές μεταξύ αθλητών ατομικών και ομαδικών αθλημάτων στους παράγοντες νίκη και στόχοι. Η μελέτη επιβεβαιώνει ότι οι Έλληνες αθλητές προσανατολίζονται περισσότερο στη νίκη και όχι στη βελτίωση της απόδοσής τους. Οι ερευνητές προτείνουν περαιτέρω μελέτη παραγόντων όπως: α) η φύση του αθλήματος, β) οι στόχοι στους οποίους επικεντρώνεται ο προπονητής, γ) το

επίπεδο των αθλητών, δ) η διαφορετική κουλτούρα τους και ε) η προσωπικότητά τους.

Η Gill (1988) μελέτησε τις διαφορές ανάλογα με το φύλο στον αθλητικό προσανατολισμό. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το SOQ και το Ερωτηματολόγιο για τον Προσανατολισμό ως προς την Εργασία και την Οικογένεια (Work and Family Orientation Questionnaire) (Helmreich & Spence, 1978).

Η Gill (1988) εξέτασε 3 διαφορετικές ομάδες συμμετεχόντων. Οι αθλητές στο πρώτο δείγμα ήταν 110 και οι αθλήτριες 108. Στο δεύτερο δείγμα εξετάστηκαν συνολικά 266 μαθητές γυμνασίου, από τους οποίους οι 126 ήταν αγόρια και 140 κορίτσια. Στο τρίτο δείγμα εξετάστηκαν 86 φοιτητές πανεπιστημίου και 52 φοιτήτριες.

Η Gill (1988) κατέληξε ότι οι αθλητές έχουν υψηλότερο προσανατολισμό για ανταγωνιστικότητα και νίκη σε σχέση με τις αθλήτριες και συμμετείχαν σε περισσότερο ανταγωνιστικές δραστηριότητες. Οι αθλήτριες είχαν αντίστοιχες επιδόσεις με τους αθλητές σε ό,τι αφορά τους όχι ανταγωνιστικούς αθλητικούς προσανατολισμούς και ενδιαφέροντα εκτός αθλητισμού.

Ο Brasile (1988) εξέτασε τους ψυχολογικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή στην καλαθοσφαίριση με καρότσι. Εξετάστηκαν 38 αθλητές (63%) και 22 αθλήτριες (37%) που προσδιόρισαν το φύλο, ηλικία, χρόνια συμμετοχής στην καλαθοσφαίριση με καρότσι, καθώς και στοιχεία ταξινόμησής τους στο NWBA. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε περιείχε την 5-βάθμια κλίμακα Likert (Likert-scale) και ένα open-ended

μέρος. Ο Brasile (1988) εξέτασε: α) τη σημασία που έδιναν οι αθλητές καλαθοσφαίρισης σε καρότσι στους λόγους συμμετοχής τους και β) διαφορές στους λόγους συμμετοχής ως προς την αναπηρία.

Ο Brasile (1988) συμπέρανε ότι δεν υπήρχε διαφορά σε σχέση με το φύλο και τα χρόνια εμπειρίας. Υπήρχε διαφορά στα ψυχολογικά χαρακτηριστικά ανάλογα με την ηλικία που άρχισε η αναπηρία και το επίπεδο της αναπηρίας. Ο Brasile (1988) πρότεινε να συνεχιστεί η έρευνα αξιολογώντας: α) τους παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή σε σχέση με την επιλογή συγκεκριμένου αθλήματος και β) τις διαφορές στα κίνητρα για την επιλογή του αθλήματος.

Η εξέταση των αθλητικών προσανατολισμών παρέχει πληροφορίες για τα κίνητρα συμμετοχής στον αθλητισμό (Martin και συνεργάτες, 1995). Οι αθλητικοί προσανατολισμοί αθλητών με καρότσι που συμμετέχουν σε ανταγωνιστικά αθλήματα έχουν εξεταστεί στο παρελθόν από ερευνητές (Brasile, 1988; Skordilis, 1998). Η έρευνα σχεδιάστηκε για να εξετάσει τους αθλητικούς προσανατολισμούς αθλητών της καλαθοσφαίρισης με καρότσι από την Θεσσαλία.

Μέθοδος

Διαδικασία

Η ερευνήτρια πραγματοποίησε δύο επισκέψεις σε καθεμιά από τις τρεις ομάδες που εξετάστηκαν, στο χώρο προπόνησής τους. Η αρχική επίσκεψη έγινε με στόχο την γνωριμία με τους αθλητές των ομάδων. Η δεύτερη επίσκεψη είχε στόχο την διανομή και

συμπλήρωση των ερωτηματολογίων. Η ερευνήτρια επέβλεψε την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων και παρείχε οδηγίες για την ορθή συμπλήρωση τους από τους αθλητές. Η εξέταση πραγματοποιήθηκε τους μήνες Φεβρουάριο, Μάρτιο και Απρίλιο του 2001.

Συμμετέχοντες

Συμμετείχαν 19 αθλητές της καλαθοσφαίρισης με καρότσι από τρεις διαφορετικές ομάδες της Θεσσαλίας (Τρίκαλα, Καρδίτσα, Λάρισα). Οι αθλητές ήταν όλοι ενήλικοι άνδρες (N = 18) και γυναίκα (N = 1) (Σχήμα 1). Οι συμμετέχοντες αγωνίζονταν στο πρωτάθλημα της Β' Εθνικής κατηγορίας της Ομοσπονδίας Σωματείων Ελλήνων Καλαθοσφαιριστών με Καρότσι (Ο.Σ.Ε.Κ.Κ.).

Ερευνητικό Εργαλείο

Χρησιμοποιήθηκε το Ερωτηματολόγιο Αθλητικού Προσανατολισμού (Sport Orientation Questionnaire, SOQ; Gill & Deeter, 1988). Το SOQ αποτελείται από 25 προτάσεις που αναφέρονται σε συνθήκες συμμετοχής στον αθλητισμό, οι οποίες χωρίζονται σε 3 παράγοντες προδιάθεσης για: α) ανταγωνιστικότητα-competitiveness (13 προτάσεις), β) νίκη-win orientation (6 προτάσεις), και γ) κατάκτηση προσωπικών στόχων-goal orientation (6 προτάσεις). Οι συμμετέχοντες προσδιορίζουν πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με καθεμιά από τις 25 προτάσεις του ερωτηματολογίου σε 5-βάθμια κλίμακα. Η 5-βάθμια κλίμακα χωρίζεται σε: α) 5 = συμφωνώ απόλυτα, β) 4 = κάπως συμφωνώ, γ) 3 = ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, δ) 2 = κάπως διαφωνώ, ε) 1 = διαφωνώ απόλυτα. Η τιμή για κάθε παράγοντα εξάγεται από το

μέσο όρο του αθροίσματος της βαθμολογίας των προτάσεων που του αντιστοιχούν. Οι Gill & Deeter (1988) δήλωσαν ότι το SOQ είναι έγκυρο και αξιόπιστο ερευνητικό εργαλείο για την μέτρηση του αθλητικού προσανατολισμού.

Στατιστική Ανάλυση

Χρησιμοποιήθηκε για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων το Statistical Package for the Social Sciences (SPSS; Norusis, 1993).

Αποτελέσματα-Συζήτηση

Εξετάστηκαν 19 ενήλικες αθλητές της καλαθοσφαίρισης σε καρότσι στο ερωτηματολόγιο αθλητικού προσανατολισμού (SOQ; Gill & Deeter, 1988). Οι συμμετέχοντες ήταν αθλητές τριών διαφορετικών ομάδων της Θεσσαλίας: α) Θεσσαλός-Λάρισα (N = 9), β) Φαέθων-Καρδίτσα (N = 5) και γ) Αστέρας-Τρίκαλα (N = 5) (Σχήμα 2).

Οι εξεταζόμενοι συμμετείχαν στην καλαθοσφαίριση με καρότσι εξαιτίας: α) τραυματισμού στην σπονδυλική στήλη (N = 8), β) δισχιδούς ράχης (N = 2), γ) πολιομυελίτιδας (N = 5), δ) ακρωτηριασμού (N = 1) και ε) άλλων (N = 3). Ο διαχωρισμός των αθλητών ανάλογα με την κινητική αναπηρία, παρουσιάζεται αναλυτικά στο Σχήμα 3.

Οι αθλητές δήλωσαν ότι συμμετείχαν στην καλαθοσφαίριση με καρότσι από 0 έως 7 χρόνια. Ο μέσος όρος συμμετοχής ήταν 3,12 χρόνια (TA = 2,50 χρόνια). Το χρονικό σημείο έναρξης της αναπηρίας κυμαίνονταν από 0 (εκ γενετής) έως 29 χρόνια, με μέσο όρο έναρξης τα 11,79 χρόνια (TA = 11,85 χρόνια). Η μέση

ηλικία των αθλητών ήταν 35,53 χρόνια (TA = 8,29 χρόνια) και κυμαίνονταν από 22 έως 50 χρόνια. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εξεταζομένων παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 1.

Οι παράγοντες του SOQ (ανταγωνιστικότητα-competitiveness, προδιάθεση για νίκη-win orientation και προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων-goal orientation) αξιολογήθηκαν συνολικά και για τις τρεις ομάδες αθλητών. Η ανταγωνιστικότητα (MO = 4,38, TA = 0,67) κυμαίνονταν από 2,69 ελάχιστη τιμή έως 5,00 μέγιστη τιμή. Η προδιάθεση για νίκη (MO = 4,22, TA = 0,67) κυμαίνονταν από 3,00 ελάχιστη τιμή έως 5,00 μέγιστη τιμή. Τέλος, η προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων (MO = 4,42, TA = 0,73) κυμαίνονταν από 2,17 ελάχιστη τιμή έως 5,00 μέγιστη τιμή. Οι αθλητές παρουσίασαν συνολικά υψηλή ανταγωνιστικότητα, προδιάθεση για νίκη και προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων. Τα αποτελέσματα της συνολικής αξιολόγησης των απαντήσεων των τριών ομάδων αθλητών στο SOQ παρουσιάζονται αναλυτικά στο Σχήμα 4. Η σύγκριση των τριών ομάδων για καθένα από τους τρεις παράγοντες του SOQ ξεχωριστά παρουσιάζεται αναλυτικά στο Σχήμα 8.

Εξετάστηκαν οι απαντήσεις στο SOQ για καθεμιά από τις τρεις ομάδες αθλητών ξεχωριστά. Η ομάδα στα Τρίκαλα (Αστέρας) παρουσίασε: α) ανταγωνιστικότητα (MO = 4,63, TA = 0,19) με 4,31 ελάχιστη τιμή και 4,77 μέγιστη τιμή, β) προδιάθεση για νίκη (MO = 4,40, TA = 0,67) με 3,33 ελάχιστη τιμή και 5,00 μέγιστη τιμή και γ) προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων

(MO = 4,83, TA = 0,29) με 4,33 ελάχιστη τιμή και 5,00 μέγιστη τιμή. Τα αποτελέσματα από την ανάλυση των απαντήσεων της ομάδας στα Τρίκαλα παρουσιάζονται αναλυτικά στο Σχήμα 5. Η ομάδα στην Καρδίτσα (Φαέθων) παρουσίασε: α) ανταγωνιστικότητα (MO = 4,33, TA = 0,47) με 3,77 ελάχιστη τιμή και 4,85 μέγιστη τιμή, β) προδιάθεση για νίκη (MO = 4,10, TA = 0,76) με 3,00 ελάχιστη τιμή και 4,83 μέγιστη τιμή και γ) προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων (MO = 4,40, TA = 0,43) με 4,00 ελάχιστη τιμή και 5,00 μέγιστη τιμή. Τα αποτελέσματα από την ανάλυση των απαντήσεων της ομάδας στην Καρδίτσα παρουσιάζονται αναλυτικά στο Σχήμα 6. Η ομάδα στη Λάρισα (Θεσσαλός) παρουσίασε: α) ανταγωνιστικότητα (MO = 4,26, TA = 0,89) με 2,69 ελάχιστη τιμή και 5,00 μέγιστη τιμή, β) προδιάθεση για νίκη (MO = 4,19, TA = 0,67) με 3,17 ελάχιστη τιμή και 5,00 μέγιστη τιμή και γ) προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων (MO = 4,20, TA = 0,94) με 2,17 ελάχιστη τιμή και 5,00 μέγιστη τιμή. Τα αποτελέσματα από την ανάλυση των απαντήσεων της ομάδας στη Λάρισα παρουσιάζονται αναλυτικά στο Σχήμα 7.

Οι αθλητές της καλαθοσφαίρισης με καρότσι από τις τρεις διαφορετικές ομάδες της Θεσσαλίας (Τρίκαλα, Καρδίτσα και Λάρισα) παρουσίαζαν υψηλή ανταγωνιστικότητα, προδιάθεση για κατάκτηση νίκης και προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων μέσα από την συμμετοχή τους στον αθλητισμό. Η ομάδα των Τρικάλων (Αστέρας) είχε την υψηλότερη ανταγωνιστικότητα, την υψηλότερη προδιάθεση για νίκη και την υψηλότερη προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων. Η ομάδα της Καρδίτσας (Φαέθων)

είχε: α) χαμηλότερη ανταγωνιστικότητα από την ομάδα των Τρικάλων και υψηλότερη ανταγωνιστικότητα από την ομάδα της Λάρισας, β) χαμηλότερη προδιάθεση για νίκη από τις ομάδες των Τρικάλων και της Λάρισας και γ) χαμηλότερη προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων από την ομάδα των Τρικάλων και υψηλότερη από την ομάδα της Λάρισας. Η ομάδα της Λάρισας (Θεσσαλός) είχε: α) χαμηλότερη ανταγωνιστικότητα από τις ομάδες των Τρικάλων και της Καρδίτσας, β) χαμηλότερη προδιάθεση για νίκη από την ομάδα των Τρικάλων και υψηλότερη από την ομάδα της Καρδίτσας και γ) χαμηλότερη προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων από τις ομάδες των Τρικάλων και της Καρδίτσας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας, με υψηλή ανταγωνιστικότητα, υψηλή προδιάθεση για κατάκτηση νίκης και υψηλή προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων σε αθλητές με αναπηρίες συμφωνούν με την βιβλιογραφία (Skordilis, 1995; Martin et al., 1995; Zoerink & Wilson, 1995). Ο Skordilis (1995) εξέτασε τους αθλητικούς προσανατολισμούς σε ενήλικους αθλητές καλαθοσφαίρισης με και χωρίς αναπηρίες. Βρέθηκε ότι οι αθλητές με καρότσι είχαν υψηλότερη ανταγωνιστικότητα, προδιάθεση για κατάκτηση νίκης και προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων από τους αθλητές χωρίς καρότσι. Οι Martin και συνεργάτες (1995) εξέτασαν τους αθλητικούς προσανατολισμούς και αθλητική ταυτότητα σε έφηβους κολυμβητές με αναπηρίες. Βρέθηκε υψηλή ανταγωνιστικότητα και προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων. Οι Zoerink και Wilson (1995) εξέτασαν τους αθλητικούς

προσανατολισμούς ενηλίκων αθλητών και αθλητριών με και χωρίς νοητική καθυστέρηση (NK). Βρέθηκε ότι: α) οι αθλητές με NK ήταν περισσότερο ανταγωνιστικοί από τους αθλητές χωρίς NK, β) οι αθλητές χωρίς NK είχαν υψηλότερη προδιάθεση για νίκη από τους αθλητές με NK και γ) οι αθλητές με και χωρίς NK ήταν περισσότερο ανταγωνιστικοί από τις αθλήτριες με και χωρίς NK αντίστοιχα.

Οι αθλητικοί προσανατολισμοί προσδιορίζουν τα κίνητρα συμμετοχής κι επιτυχίας στον αθλητισμό. Οι αθλητές της καλαθοσφαίρισης με καρότσι ανταγωνίζονται, προσπαθούν για την νίκη και θέτουν τους προσωπικούς τους στόχους στον αθλητισμό. Εξέταση των αθλητικών προσανατολισμών αθλητών της καλαθοσφαίρισης με καρότσι από όλη την Ελλάδα, χρειάζεται για να προσδιοριστούν τα κίνητρα συμμετοχής τους. Η γνώση των αθλητικών προσανατολισμών αθλητών της καλαθοσφαίρισης με καρότσι θα βοηθήσει στον σχεδιασμό και υλοποίηση των προγραμμάτων άθλησής τους.

Βιβλιογραφία

Brasile, F. (1988). Psychological Factors That Influence Participation in Wheelchair Basketball. Palaestra, 4(3), 16-27.

Duda, J. (1989). The relationship between task and ego orientation and perceived purpose of sport among male and female high school athletes. Journal of Sport and Exercise Psychology, 11, 318-335.

Gill, D. (1988). Gender Differences in Competitive Orientation and Sport Participation. International Journal of Sport Psychology, 19, 145-159.

Gill, D. & Deeter, T. (1988). Development of the sport orientation questionnaire. Research Quarterly for Exercise and Sport, 59(3), 191-202.

Helmreich, R. L. & Spence, J. T. (1978). The Work and Family Orientation Questionnaire: An objective instrument to assess components of achievement motivation and attitudes toward family and career. Catalog of Selected Documents in Psychology, 8(2), (Document # 1677)

Henschen, K., Horvat, M. & French, R. (1984). A Visual Comparison of Psychological Profiles Between Able-Bodied and Wheelchair Athletes. Adapted Physical Activity Quarterly, 1, 118-124.

Henschen, K., Horvat, M. & Roswal, G. (1992).

Psychological profiles of the United States wheelchair basketball team. International Journal of Sport Psychology, 23, 128-137.

Martin, J., Adams-Mushett, C., & Eklund, R. (1994).

Factor structure of the athletic identity measurement scale with adolescent swimmers with disabilities. Brazilian Journal of Adapted Physical Education Research, 1(1), 87-100.

Martin, J., Adams-Mushett, C., & Smith, K. (1995).

Athletic Identity and Sport orientation of adolescent Swimmers With Disabilities. Adapted Physical Activity Quarterly, 12, 113-123.

McNair, D., Lorr, M., & Droppleman, L. (1971). Manual of Profile of Mood States. San Diego, CA: Education and Industrial Testing Service.

Norusis, J. (1993). SPSS for Windows: Advanced statistics release 6.0. Chicago, IL: SPSS.

Rushall, C., & Fox, G. (1980). An approach-avoidance motivations scale for sports. Canadian Journal of Applied Sport Sciences, 5, 39-43.

Skordilis, E. (1995). Comparison of Sport Achievement Orientation Between Wheelchair Basketball Athletes and Able-body Basketball Athletes. Unpublished master's thesis, Springfield College, Springfield, MA.

Spielberger, D., Gorsuch, L., & Lushene, E. (1967). State Trait Anxiety Inventory. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.

White, S. & Duda, J. (1993). Dimensions of Goals and Beliefs Among Adolescent Athletes With Physical Disabilities. Adapted Physical Activity Quarterly, 10, 125-136.

Zoerink, D. & Wilson, J. (1995). The competitive disposition: Views of athletes with mental retardation. Adapted Physical Activity Quarterly, 12, 34-42.

Κοσμά, Μ., Καρτερολιώτης, Κ. & Παπαθωμόπουλος, Κ. (1998). Η Εξέταση του Αθλητικού Προσανατολισμού σε Έλληνες Αθλητές. 2^ο Διεθνές Συνέδριο Αθλητικής Ψυχολογίας. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τρίκαλα-ΤΕΦΑΑ: Πρακτικά Συνεδρίου.

Πίνακας 1

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά των Εξεταζομένων

Μεταβλητή	ΜΟ	ΤΑ	Ελαχ ¹	Μεγ ²	N
Ηλικία	35,53	8,29	22	50	19
Χρόνια συμμε- τοχής ³	3,12	2,50	00	07	17
Χρον σημείο έναρξης αναπ ⁴	11,79	11,85	00	29	14

Ελαχ¹: Ελάχιστη τιμή (χρόνια)

Μεγ²: Μέγιστη τιμή (χρόνια)

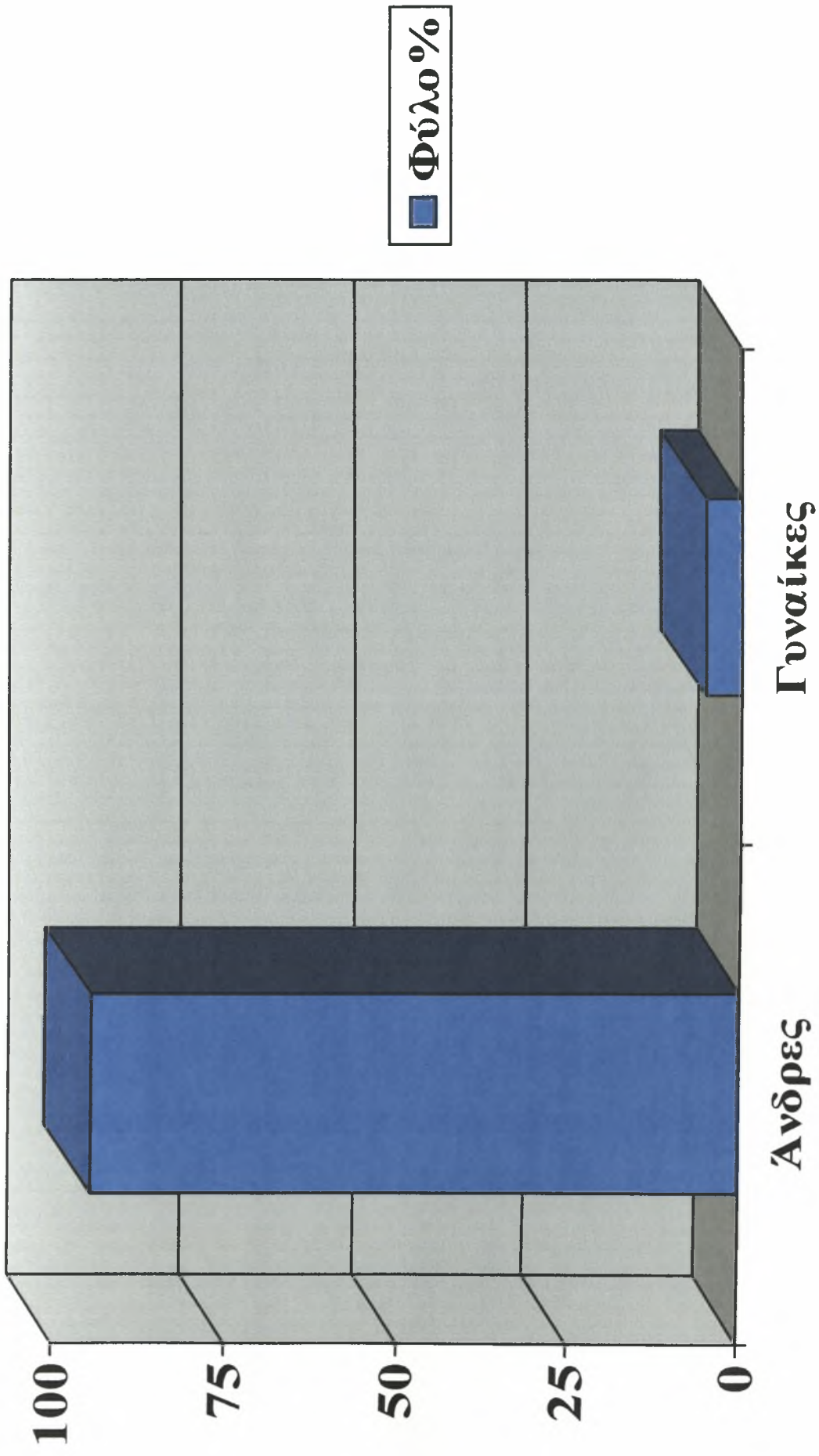
Χρόνια συμμετοχής³: Χρόνια συμμετοχής στην καλαθοσφαίριση με καρότσι

Χρον σημείο έναρξης αναπ⁴: Χρονικό σημείο έναρξης της αναπηρίας

Σχήμα 1

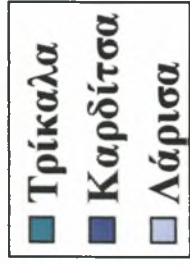
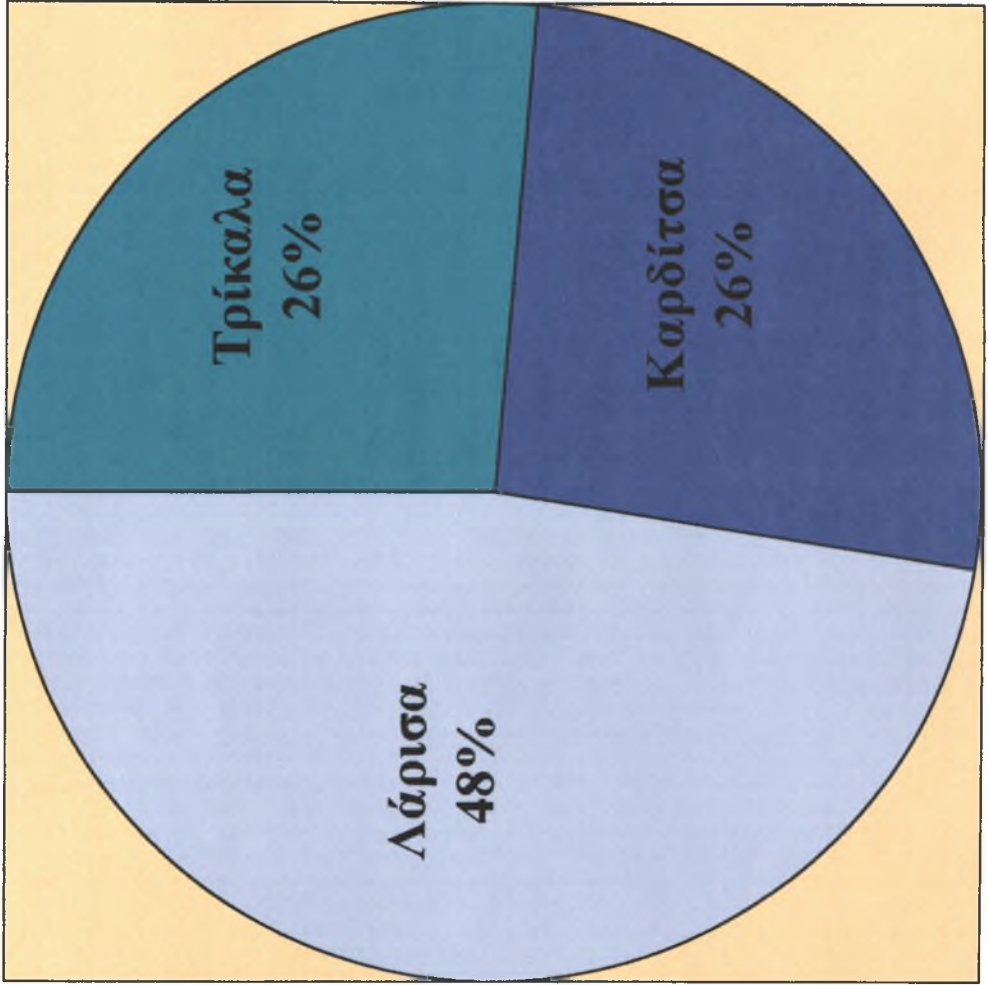
Άνδρες και γυναίκες αθλητές της καλαθοσφαίρισης με καρότσι

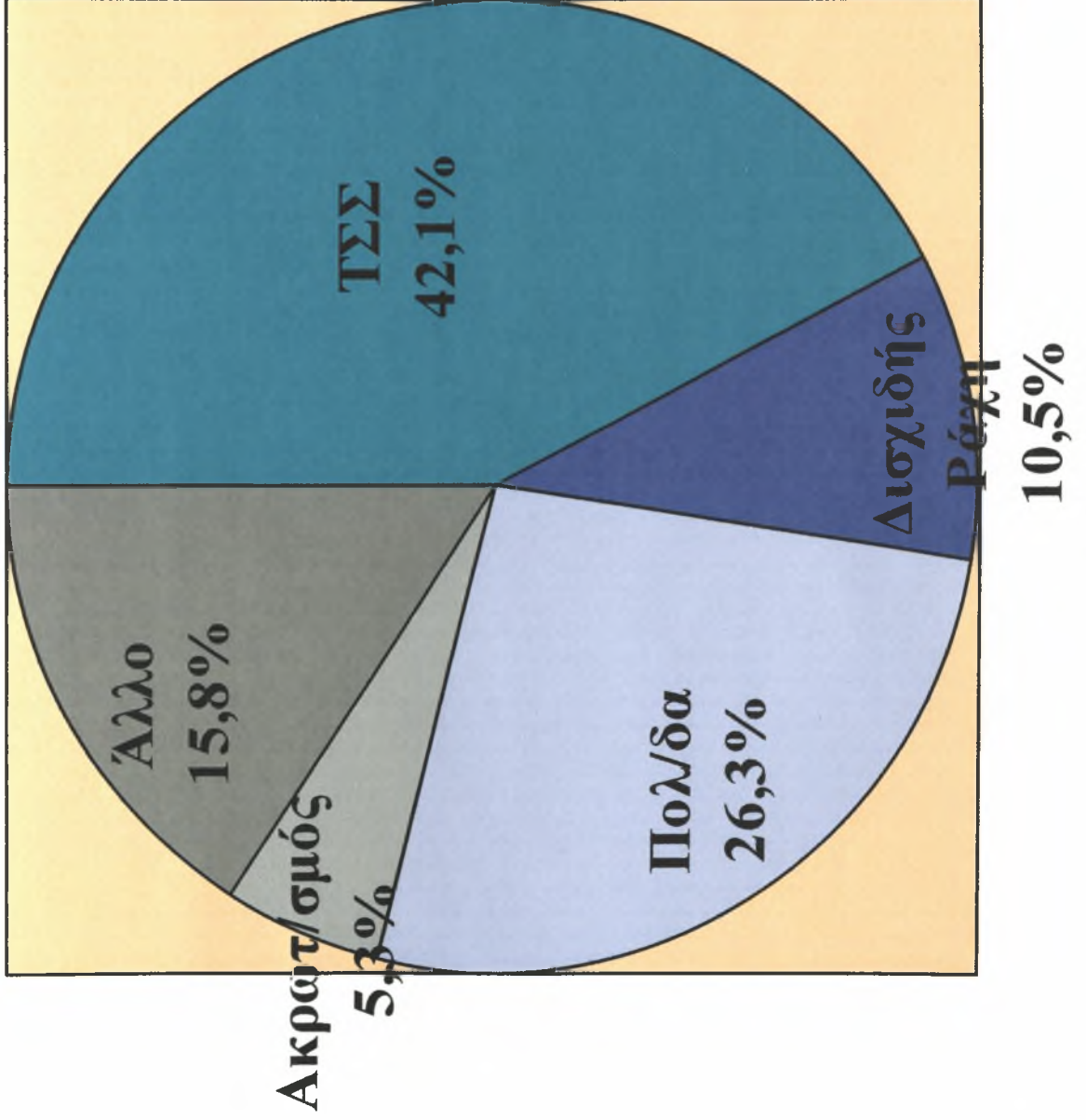
Σχήμα 2

Αθλητές τριών διαφορετικών ομάδων της Θεσσαλίας

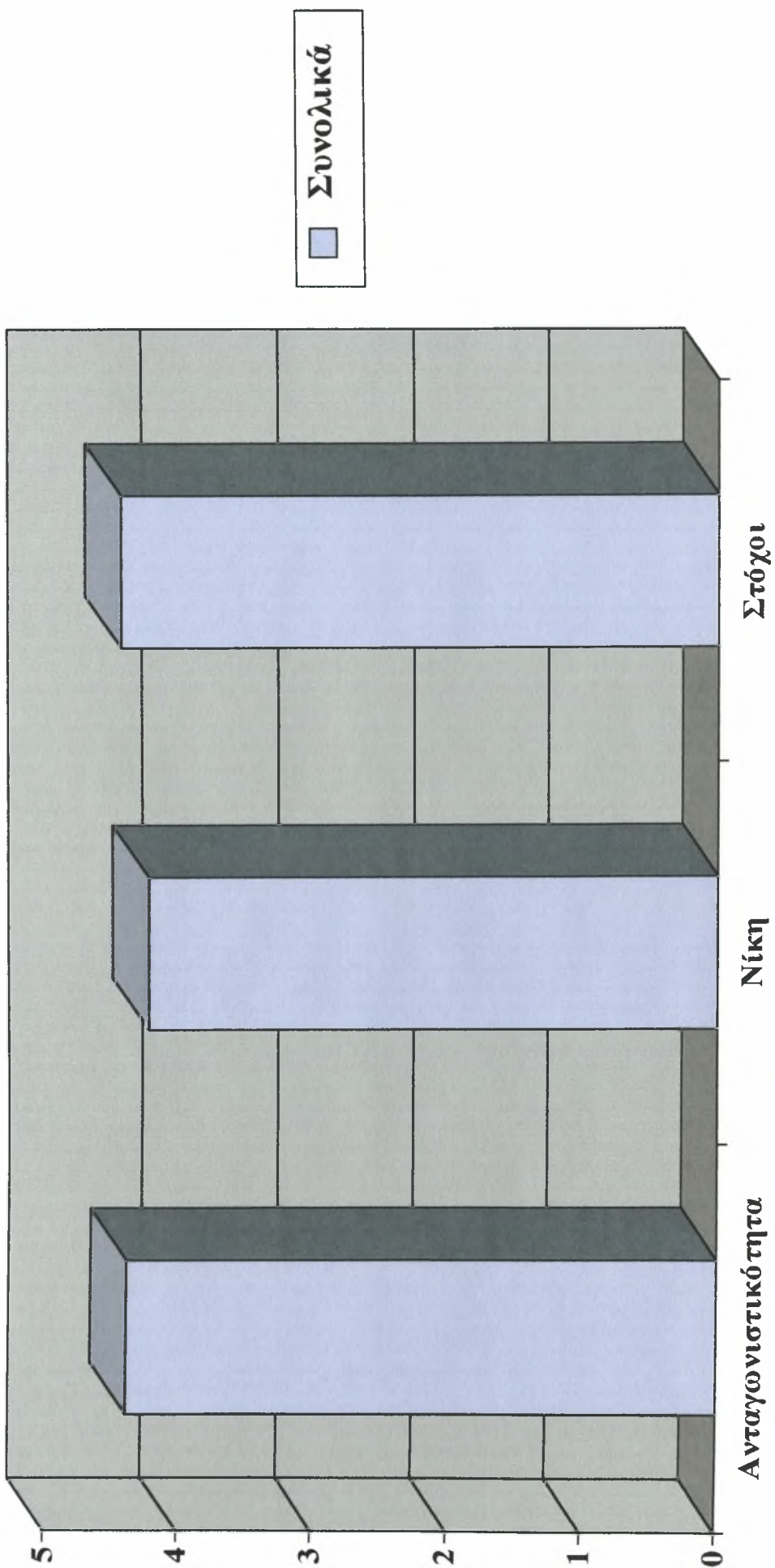
Σχήμα 3

Διαχωρισμός των αθλητών ανάλογα με την κινητική αναπηρία

Σχήμα 4

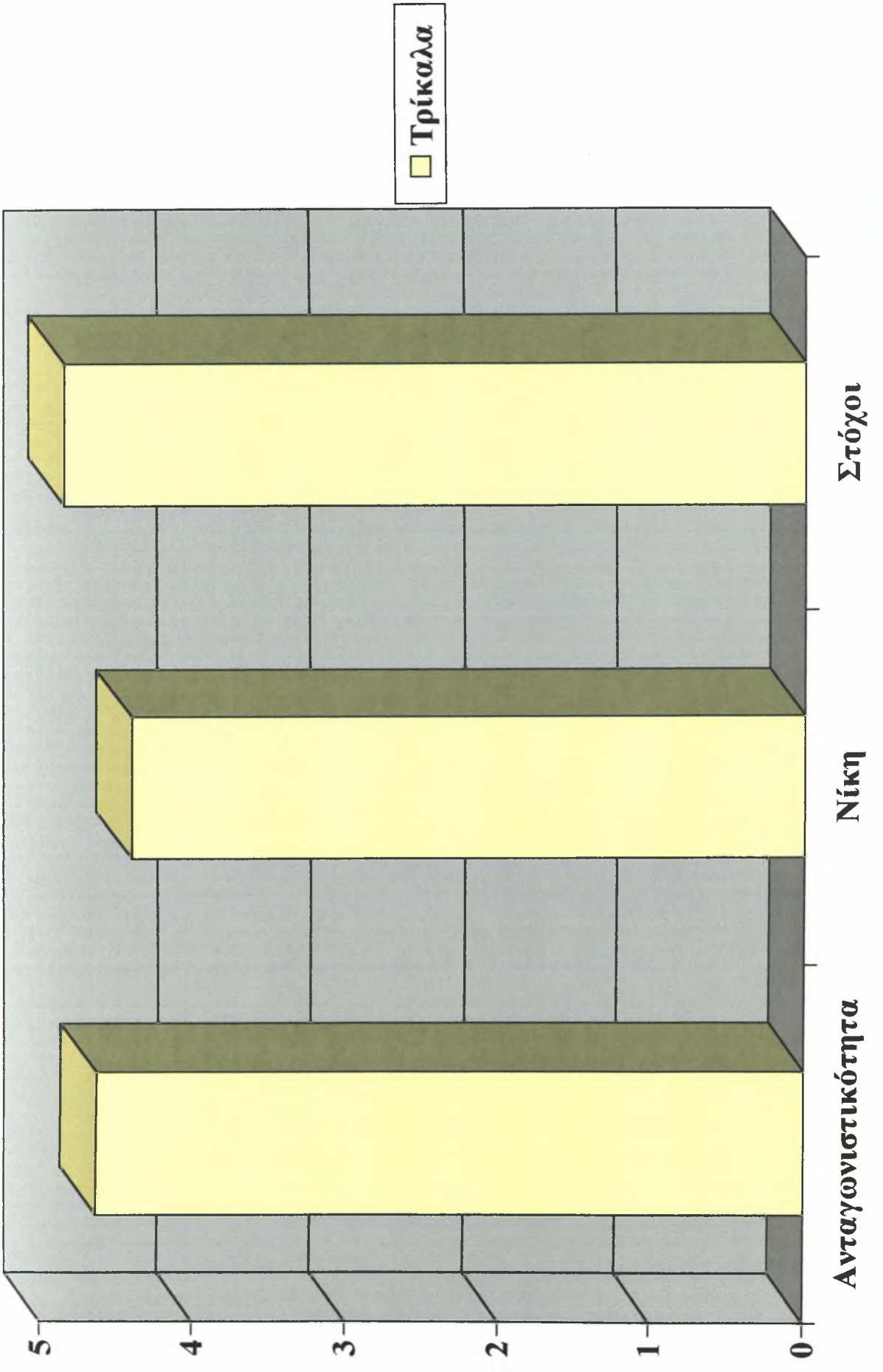
Συνολική αξιολόγηση των απαντήσεων των τριών ομάδων αθλητών στο SOQ (Gill & Deeter, 1988)

Σχήμα 5

Αποτελέσματα από την ανάλυση των απαντήσεων της ομάδας
στα Τρίκαλα

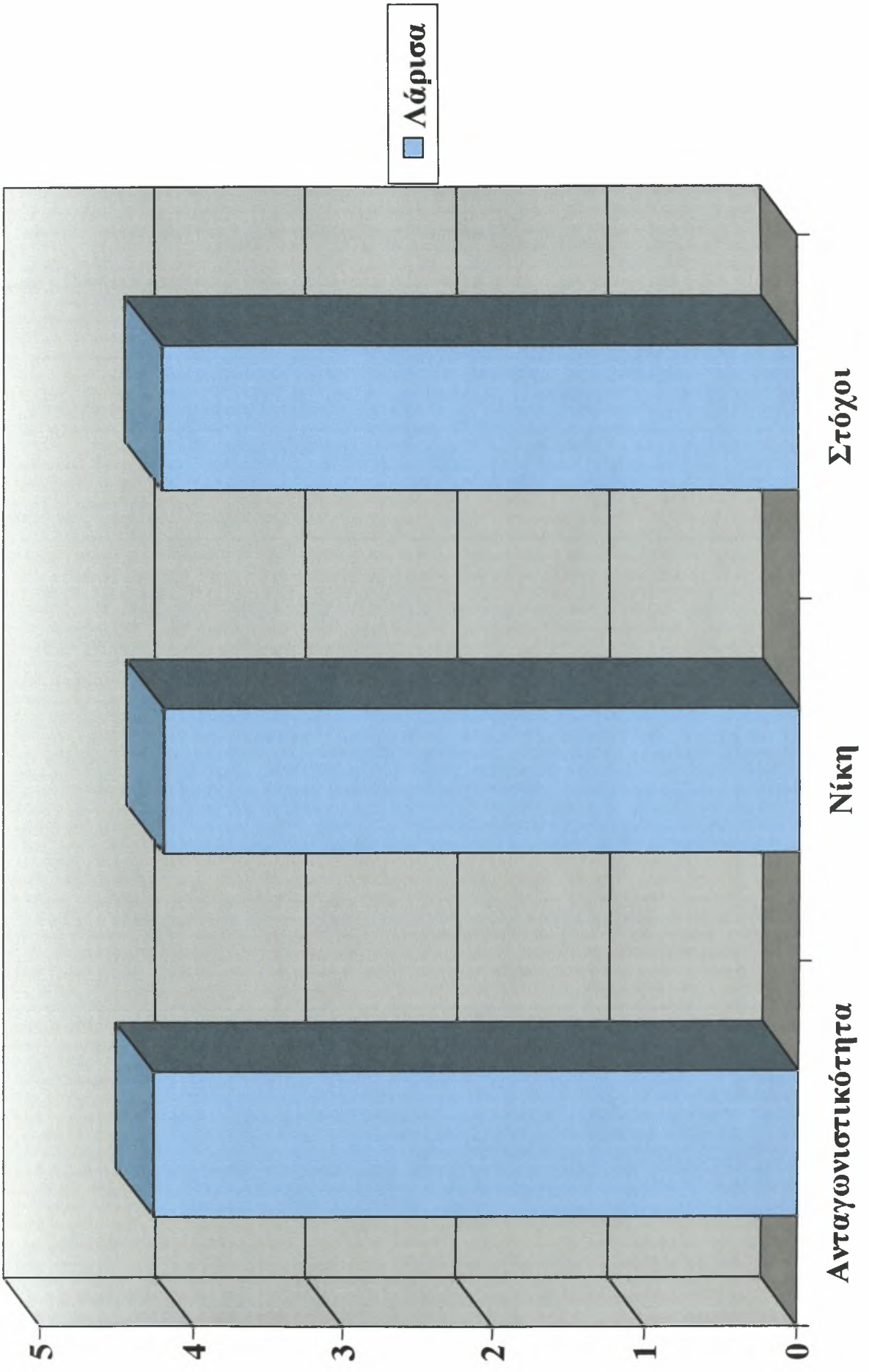
Σχήμα 6

Αποτελέσματα από την ανάλυση των απαντήσεων της ομάδας
στην Καρδίτσα

Σχήμα 7

Αποτελέσματα από την ανάλυση των απαντήσεων της ομάδας
στη Λάρισα

Σχήμα 8

Η σύγκριση των τριών ομάδων για καθένα από τους τρεις παράγοντες του SQQ (ανταγωνιστικότητα, προδιάθεση για νίκη και προδιάθεση για κατάκτηση προσωπικών στόχων) ξεχωριστά

